

ŚW. JOANNA OD SPRAW KRYZYSOWYCH

Scenariusz działań do spektaklu *Święta Joanna szlachtuzów* w reż. Wojtka Klemma

RZEŻBY-HASŁA (5 min)

Zapytaj uczniów o skojarzenia ze słowem „szlachtuz”. Wyjaśnij, że dawniej tym słowem określano rzeźnię. A zatem szlachtuz to rzeźnie (liczba mnoga). Następnie poproś uczniów, żeby zaczęli poruszać się po sali, każdy w swoim tempie i w swoim kierunku. Niech starają się nie dotykać innych, nie chodzić w kółko, zmieniać kierunki. Na Twoje hasło uczniowie łączą się w zespoły 3- 4-osobowe. W tych zespołach budują obrazy-rzeźby z naszych ciał, np. fabrykę w czwórkach, robotników w piątkach, rzeźnię w parach, itd. Pozwól, by uczniowie puścili wodze fantazji. Zostajemy chwilę w rzeźbach, oglądamy się nawzajem. Rozchodzimy się i znowu na Twój znak tworzymy rzeźbę.

Hasła do wykorzystania: **Fabryka, Kapitalizm, Robotnicy, Żołnierze, Kryzys, Krach, Rzeźnia, Świętość**. To hasła, które przydadzą się do pracy nad tekstem Brechta.

ANALIZA SCEN (15 min)

Podziel klasę na 5- lub 6-osobowe grupy. Każda grupa dostaje do przeczytania jedną scenę z *Joanny...* Ich zadaniem jest przeczytanie tej sceny i próba analizy tekstu. Zaczynajcie od wyjaśnienia nieznanymi słów. Ile jest postaci, które się wypowiadają? Kto do kogo mówi? Bardzo ważne jest tutaj zadawanie przez nauczyciela pytań zamiast podawania interpretacji. To uczniowie mają spróbować przebić się przez ten tekst. O czym tutaj jest mowa? O co może chodzić?

STOPKLATKI (20 min)

Gdyby każda ze scen mogła być oddana przez 3 fotografie-stopklatki, to jak by one wyglądały? Przygotujcie te stopklatki (niech to będą pozy z Waszych ciał, bez użycia słów i bez ruchu). Uwaga, to nie są kalambury! Szukajcie skrótów, które oddadzą nastrój tej sceny, szukajcie wyraźnych gestów. Możecie najpierw nanieść Wasze pomysły na papier flipchartowy, a potem spróbować oddać przez ustawienie grupy w przestrzeni. Ważne, by klatki były wyraźne – trzeba przez chwilę pozostać w pozie, żeby publiczność miała szansę dokładnie obejrzeć prezentowany obraz. Możesz pomóc grupie – na Twoje klaśnięcie może zmieniać się poza grupy.

KIEDY

przed obejrzeniem spektaklu, nie wcześniej niż dwa tygodnie przed obejrzeniem

DLA KOGO

dla grupy/klasy z gimnazjum lub szkoły ponadgimnazjalnej

CZAS

1,5 godziny

GDZIE

w sali, gdzie jest trochę wolnej przestrzeni do zajęć ruchowych (można odsunąć ławki)

POTRZEBA

papier flipchartowy, długopisy, komputer z dostępem do Internetu

TEATR IM. WOJCIECHA
BOGUSŁAWSKIEGO
W KALISZU
teatr.kalisz.pl
facebook.com/
TeatrBoguslawskiego

Każda grupa prezentuje swoje stopklatki na forum. Widzowie mają za zadanie wyczytać jak najwięcej z tych obrazów. Zaprezentujcie je sobie wzajemnie, porozmawiajcie o nich. O jakiej sytuacji opowiadają te sceny, które zobaczyliśmy? Co z nich czytamy? Zadbaj o to, by najpierw wypowiedzieli się widzowie, dopiero potem osoby, które prezentowały stopklatkę, mogą opowiedzieć o swoich intencjach. W razie wątpliwości wróćcie do tekstu. Bardzo ważne jest szukanie różnych możliwości jego odczytania - jeśli tylko dadzą się one uzasadnić.

KRYZYS (30 min)

Bertolt Brecht napisał swój dramat w 1931 roku w samym środku kryzysu rozpoczętego w tzw. Czarny Czwartek 24 października 1929 roku. Poszukajcie w Internecie informacji na temat tamtego dnia. Jakie były przyczyny tamtych wydarzeń? Jakie skutki pociągnął za sobą krach gospodarczy? Porozmawiajcie o tym, w jakim kontekście powstał tekst Brechta.

Czy wiecie, na czym polegał kryzys gospodarczy w 2008 roku? Jakie są jego następstwa? Poszukajcie informacji na ten temat. Od czego się zaczęło? Jaka była geneza tych wydarzeń?

Jakie nastroje wiążą się z kryzysem? Jakie głosy dominują?

FANTAZJA O SPEKTAKLU (10 min)

Czego się spodziewamy po spektaklu? Jakie tematy się pojawią? Jakie postaci?

Warto wrócić do tematu i porozmawiać z klasą po obejrzeniu przedstawienia.

PEDAGOG TEATRU MAGDALENA SZPAK

Prezeska Stowarzyszenia Pedagogów Teatru (SPT). Pedagog teatru w Instytucie Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego. Wspiera budowanie strategii działań edukacyjnych w kontekście współczesnego teatru. Szkoli nauczycieli i edukatorów wykorzystujących metody teatralne w pracy z amatorami. Prowadzi warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży. Współautorka projektów Teatralne Spięcie (budowanie współpracy między teatrami a lokalnymi szkołami) i ogólnopolskiego działania Teatr. CTRL+V (warsztaty do spektakli teatralnych dla nauczycieli i licealistów), realizowanych przez SPT. Od 2008 r. w Instytucie Teatralnym zajmuje się działaniami przeznaczonymi dla widowni teatralnej w każdym wieku - od niemowląt do seniorów. Obecnie opracowuje program edukacyjny dla Teatru im. W. Bogusławskiego w Kaliszu.

TEATR IM. WOJCIECHA
BOGUSŁAWSKIEGO
W KALISZU
teatr.kalisz.pl
facebook.com/
TeatrBoguslawskiego

SCENA I DO ANALIZY

I Król rzeźni Pierpont Mauler otrzymuje list od swych przyjaciół w Nowym Jorku. Chicago, rzeźnia.

MAULER czyta list

„Zauważyliśmy wyraźnie, kochany Pierponcie, że rynek mięsny jest od niedawna zapchany towarem. Bariery celne na Południu opierają się naszym atakom. W związku z tym radzimy Ci, kochany Pierponcie, wycofać się z handlu mięsem”.

Tę wskazówkę otrzymałem dziś od mych kochanych przyjaciół z Nowego Jorku.

CRIDLE

Czemuś tak mroczny, mój miły Pierponcie?

MAULER

Przypomnij sobie, Cridle, owego wołu,
Co cios otrzymał patrząc tępo w niebo,
Piękne i płowe, olbrzymie bydło.
To krwawy business. To mnie dźgnęło w serce.

CRIDLE

Stare mazgajstwo, mój drogi Pierponcie?

MAULER

O wierny Cridle'u!
Szlachtuz nie dla mnie! Od lat z górą siedmiu,
Odkąd przystałem do tego businessu,
Jest mi on wstrętny. Dłużej nie wytrzymam:
To krwawy business, dzisiaj go opuszczam.
Weź go: odstąpię mój udział pół darmo.
Tobie najchętniej go oddam, ty bowiem
Naprawdę z nim się zrosteś.

CRIDLE

Jak tanio?

MAULER

Pisz: dziesięć milionów!

CRIDLE

To nawet niedrogo, gdyby nie Lennox,
Co z nami o każdą puszkę mięsa
Walczy, z rynku chce wyprzeć i ceny obniża,
I nas wykończy, jeśli sam nie zginie.
Nie, ja nie przyjmę twojej oferty,
Póki nie padnie, i to z twojej ręki,
Bowiemy ty tylko możesz zgnieść Lennox.
Poczekam tedy, aż go nie przechytrzysz.

MAULER

Powiem ci tedy, co musisz uczynić,
By Lennox szybko runął. Potem musisz wszakże
Przejąć business ode mnie, bo mi już obrzydł.

CRIDLE

Gdy Lennox padnie.

Obaj wychodzą

TEATR IM. WOJCIECHA
BOGUSŁAWSKIEGO
W KALISZU
teatr.kalisz.pl
facebook.com/
TeatrBoguslawskiego

SCENA II DO ANALIZY

II Krach wielkich przetwórci mięsnych Lennox.

ROBOTNICY

Jest nas w masarniach Lennox siedemdziesiąt tysięcy;

Za taki psi pieniądz żyć dłużej nie można.

Wczoraj obniżyli znowu nam płace,

A dziś zawisło na bramie ogłoszenie.

Że wolna każdemu jest droga,

Kto z płacy tej nierad.

Milczenie.

Z dawna już praca ta nam obmierzła,

Masarnia jest piekłem i jedynie

Okropności mroźnego Chicago

Mogły nas tutaj zatrzymać. Lecz teraz

Pół doby pracy suchego chleba nam nawet

Nie daje i najtańszych portek.

I równie dobrze można stąd odejść,

By zaraz zdechnąć.

Milczenie.

Chyba już szósta!

Otwierać! My chcemy

Powłazić do waszych

Brudnych zakamarków

I lepkich garkuchni,

Aby upitrasić

Bogatym żartokom

Rozmazane ścierwo.

Cisza.

Żądamy co najmniej

Dawnych zarobków, i tak nazbyt nikłych,

A także pracy ośmiogodzinnej

Co najmniej...

PRZECHODZIENIE

Na co czekacie? Lennox zamknął budę.

Nie wiecie o tym?

ROBOTNICY

Biada! Nawet i piekło

Zamknęło przed nami wrota! Jesteśmy zgubieni.

Krwawy Mauler chwycił

Wyzyskiwacza naszego za gardło,

A nam brak tchu.

SCENA III DO ANALIZY

III Ulica. Aby natchnąć nadzieją i pocieszyć nędzarzy z rzeźni, Czarne Kapelusze puszczają swój dom misyjny. Pierwsze zstąpienie Joanny do piekieł. Przed domem Czarnych Kapeluszy.

JOANNA na czele patrolu Czarnych Kapeluszy
W tych mrocznych czasach krwawego zamętu,
Zrządzonego nierządu,
Planowej samowoli,
I odczłowieczonego człowieczeństwa,
W ten świat ponownie chcemy wam wprowadzić
Boga.

Sławy już osłabłej.
Osławiony, niemal
Niedopuszczany,
Gdzie tylko życie się pełni:
Przecież jedyna ostoja maluczkich!
Toteż więc dla niego
Grzmieć będą werble nasze,
Niechaj on wnijdzie do przybytku nędzy,
Niechaj rozebrzmi jego głos w szlachtuzach,

SONG CZARNYCH KAPELUSZY

Bacność, uwaga!
Widzimy cię, bracie, jak toniesz,
Słyszymy twe krzyki o pomoc.
Widzimy błagalny gest dłoni.
Zatrzymajcie wozy, hamujcie ruch.
Odwagi, tonący bracie; jesteśmy tuż.
Jeść tobie damy
I nie zapominamy,
Że jeszcze panoszy się zło.
I wytoczymy armaty i czołgi,
Lotnictwo nas wspomóż
I floty wypłyną na morze,
By tobie, bracie, talerz zupy zdobyć.
Naprzód marsz! Zewrzyj szeregi! Do szturmu gotuj
karabin!
Patrzcie, niesiemy wam pomoc!
Odwagi, tonący i słabi!

JOANNA

Jesteśmy żołnierzami Pana Boga. Nazywają nas Czarnymi Kapeluszymi, gdyż nosimy czarne nakrycia głowy. Maszerujemy z werblami i sztandarami, aby przypomnieć o Panu Bogu wszystkim, którzy o Nim zapomnieli.

TEATR IM. WOJCIECHA
BOGUSŁAWSKIEGO
W KALISZU
teatr.kalisz.pl
facebook.com/
TeatrBoguslawskiego

SCENA IV DO ANALIZY

JOANNA

Zaczyna sama rozdzielać zupę.

Tak, teraz zjedzcie wprzód ciepłą zupę, a potem wszystko wyda się wam zupełnie odmienne.

[...]

MĘŻCZYŻNA

Czym sflacę domek, śliczny i wilgotny,

Bo rat siedemnaście

Już zapłaciłem i jeśli nie zdołam

Sflacić ostatniej – na bruk mnie wyrzucą

DRUGI MĘŻCZYŻNA

Oto stoimy. Ręce jak łopaty,

Karki jak dźwignie. I chcemy je sprzedać:

Ręce i karki.

Nikt nie kupuje.

JOANNA

Co się tu dzieje? Teraz po prostu odwracają się! Cóż to? Najedliście się już do syta? Niech wam wyjdzie na zdrowie. Dziękuję. Dlaczego słuchaliście dotąd?

ROBOTNIK

Za zupkę.

ROBOTNICY *na przedzie*

Co to za krzyk? Ogromny pochód nadciągają z pakowni!

GŁOS *z głębi*

Mauler i Cridle także zamykają!

Rzeźnie Maulera wszystkich zwalniają!

ROBOTNIK *na przedzie*

Biada nam!

JOANNA

Powiedzcie mi teraz: Dlaczego biegacie z miejsca na miejsce i nie macie pracy?

ROBOTNICY

Z chciwym Lennoxem krwawy Mauler zadarł,

My zaś dlatego musimy głodować.

JOANNA

Gdzie mieszka Mauler?

MARTA *jedna z Czarnych Kapeluszy*

Nic ci do tego! Kto za wiele pyta,

Może otrzymać wiele odpowiedzi.

JOANNA

Nie, moi drodzy; muszę się zobaczyć z Maulerem, który tyle zła wyrządził.

CZARNE KAPELUSZE

Utoniesz w gnoju! Bowiemy właśnie gnojem

Zatkane będą nieostrożne usta.

JOANNA

Chcę wiedzieć.

Czarne Kapelusze odchodzą.

TEATR IM. WOJCIECHA
BOGUSŁAWSKIEGO
W KALISZU
teatr.kalisz.pl
facebook.com/
TeatrBoguslawskiego